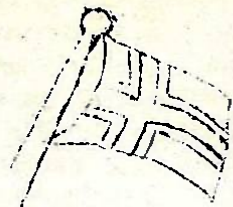

F R I T T L A N D

Nr. 24 - 2. årg.

Lørdag, 26 februar 1945.

TANKER OM KRIGSBEFRIElsen.

4. Behandlingen av "samarbeidsmennene".

I de befrieede land er det kommet til ganske sterke friksjoner mellom regjeringene og det som der kalles "motstandsgruppen" om behandlingen av "samarbeidsmennene". Det gjelder ikke de åpenbare landsforrædere, som alle steder blir stillet for domstolene og dømt etter lov. Det gjelder den ganske store gruppe, som tjente store penger på arbeide med tyskerne og samarbeidet med quislingene, mens de smidig og temmelig samvittighetsløst bar koppen på begge skuldrene uten åpent å kompromittere seg ved å melde seg inn i forræderpartiet. Det er i Frankrike, Hellas og Belgia ikke liten misfornøyelse mod at disse grupper - som er vel kjente og særdeles upopulære - ikke renskes ut, men ennå finns i de offentlige statene, i bedriftslivet og i det økonomiske liv, ofte i betydningsfulle stillinger. Regjeringene, som under vanskelige forhold skal få stats- og samfunnsmaskineriet igang, syntes å ha vanskelig å skille seg fra disse menn, som i stor utstrekning er dyktige og erfarne; men deres fortsatte forbliven på de gamle plasser skaper på den annen side uro, som er en hindring for alt saneringsarbeide. Særlig karakteristisk syntes forholdet å være i Belgia og "News Chronicle" har også ofret problemet en inngående behandling. Bladet reiser det spørsmål, hvorfor det er så vanskelig for Belgia, som temmelig intakt kom ut av tyskernes grep, å finne seg selv. Svaret finnes etter bladets mening i det faktum at folket har måttet betale med sin moralske styrke for den overbærenhet, som landet tross alt var gjenstand for fra tysk side. Det belgiske folks kamp idag er en kamp for å gjenvinne de moralske reserver, som nå er næsten helt uttømt, men som forrige krig gjorde landets navn æret over hele verden. Når det gjelder krigen og alt det som har samband med den, merker en tydelig hos belgierne en personlighets- spaltning. På den ene siden blir de allierte mottatt med den største begeistring, på den annen side hører en ofte baklagelser over de ulemper, som følger med krigen, som har røst over deres land og som fremdeles røser langs grensen. Belgierne kan ikke få det klart, at det skal være like vanskelig med klær og mat nå, som under okkupasjonen. Bladet understreker at de aller fleste av disse baklagelser i ka kommer fra arbeiderklassen, som i mange tilfelle virkelig har grunn til å klage, men i første rekke fra dem som under okkupasjonen tjente på tyskerne og som mange ganger de kunne leve i overflod. "Hva annet skulle jeg gjøre?", er et spørsmål som bladets korrespondent ofte hørte fra denne type, men det var tydelig at det for ikke liten del la dårlig samvittighet bak. Personlighetskløvningen strekk seg like opp til regjeringer som ble slitt mellom sitt offentliggjorte løfte om å rydde samarbeidsmennene ut og sin motvilje mot å sette kjeppen i hjul, som gikk glatt eller gav inntrykk av å gjøre det. Etter bladets mening må den moralske gjenreisning komme fra de mange tusener, som gjennom hele okkupasjonstiden med livet eller friheten som innsats kjempet mot tyskerne. Det var påtrengende nødvendig å få holdt nye valg å få dannet en ny regjering belgierne anerkjente som sin. Utviklingen hadde ført til at de ikke anså regjeringen Pierlot som sin.

Det er ikke nødvendig å være profet for å se dette problem rullet opp også i Norge, når befrielsen har funnet sted. Vi har også disse typer, som har tjent store penger på tyskerne, som har vøket seg vel for å melde seg inn i partiet, men som i hemmelighet har forstriket makt- hverne om stor sympati og full loyaltitet. I særskilte mange tilfeller skylls dobbeltspillet bare feighet, men i mange tilfeller skylls det turvet beregning.

En må være klar over, at det i de fleste tilfeller vil være hensiktsløst å stille disse personer for retten for å få dem straffet. At de må legge fra seg hele den fortjeneste de har sikret seg ved en virksomhet, som iallfall ikke kan karakteriseres som fedrelandssinnert er klart, men det er ikke nok. Det ville være heldigst om disse tankene nordmenn holder seg beskjedent i bakgrunnen og gjør de ikke det av eget tiltak bør de settes på plass. De mangler autoritet og tillit og de kommer til kort når folket måler med sin tomestokk. De vil forstyrre den ro vi absolutt trenger. De behøver ikke å framføres "almen tillit" av domstolene, det vil vise seg at de har mistet den ved sin opptreden. Det er ikke disse svake sjeler som gir skapt Norges goodwill i utlandet.

HOLLANDSK ETTERKRIGSHJELP.

Når de millioner mennesker som idag er krigsfanger eller tvangsarbeidere i Tyskland og okkuperte land, en gang skal føres tilbake til sine hjemland, kommer det til å oppstå gigantiske organisasjonsproblemer. Disse grupper som er blitt rykket opp med roten og som er merket av dårlig behandling og sykdommer kan ikke uten videre slippes i vei og oppmanes til å ta seg hjem som best de kan. Det gjelder allerede nå å forberede deres hjemkomst.

Den hollandske regjering har gitt arkitekten Willem de Moor i oppdrag å utarbeide en plan for hjemsendelsen av de over en million hollendere som man håper å se tilbake i hjemlandet. Alt for tre år siden foreslo arkitekt de Moor at det burde utarbeides en plan for hjemsendelsen, og da fikk oppdraget av regjeringen for to år siden regnet han med 600,000 deporterte hollendere. Nå har tallet steget til over en million, og vanskene er steget på alle hold i og med at Holland er et av de land som er hardest rammet av den tyske terroren, og på grunn av de skader vonnet har anrettet - på enkelte steder står det 7 meter høyt. Men de Moors plan kan tilpasses etter behovet. I store trekk går den ut på at det skal opprettes et antal mottagningsleire ved grensen. 6 jernbanelinjer fører inn til østre Holland og på særskilte tog skulle de deporterte sendes inn der. Togene bør være utrustet ikke bare med leger og sykepleiersker, men også med administrativt personell, som under reisen kan undersøke hvor de deporterte hører hjemme. Etter ankomsten til leiren underkastes de hjemsendte en undersøkelse, og i tilfelle av sykdom tas de hånd om etter behov. Et særskilt problem blir å sysselsette de hjemsendte mens de er i leiren. Forlegningene blir avsperrt fra ytterverdenen, men det gjelder ikke å gi dem karakter av konsentrasjonsleire. De som egner seg til det kan anvendes til forlegningsarbeid, og for øvrig får en ordne med sport og tidsfordriv. Ingen penger, men bare kuponger skal forekomme i leiren - har noen penger søker de seg sannsynligvis derfra.

Den hollandske regjeringen håper at alle de deporterte skal kunne komme hjem i løpet av tre måneder, men de Moor tror det tar lenge tid. Det er imidlertid misforstått sparsomhet når den hollandske regjeringen bestiller 300 sykehus barakker av samme type fra Sverige uten å ta hensyn til de varierende behov. Det lønner seg å betale noget for å redde de deporterte.

I alle fall er arkitekt de Moors prosjekt et betydningsfullt bidrag til utarbeidelsen av etterkrigshjelpen, og det har mått interesse blant arkitekter fra andre land.

De russiske tanks som stormer mot Berlin kjører med tysk bensin. Tyskerne rakk ikke å evakuere sine lagre, og russerne har erobret hundrevis av depoter, overfylte med bensin, ammonisjon og andre forråd.

For i en ble det dannet en lokal forening i Göteborg av svensk-norske frivilligforendet. Foreningen har til hensikt å samle svenske demobiler fra alle sørfriklasser for å bære en eventuel militærkron i Norges befrielseskrig, og medlemmene stiller seg til disposisjon dersom en frivillig hær skal organiseres. -

Izvestija, den offisielle russiske avis, inneholder et hyrdebrev fra den russiske kirkes leder, som strengt fordømmer den tiltagende gullfjæhet og tilstedeværelsen av kirkelege ritualet. Samtidig betoner hyrdebrevet at det i Russland under krigen har funnet sted en veldig religiøs gjenfødelse og at styrtledelsen vil ta de fulle konsekvenser herav. Det er første gang siden revolusjonen at noe slikt er offentliggjort i en offisiell russisk avis. -

Holland Frøstler, presidenten for den tyske folkehøstet, som har avsagt så uendelig mange dødsbrev, ble, over generalene i juli ifjor, er kommet under et flyangrep på Berlin. -

England opplever nå en av århundrets kaldeste vintre. Den kaldeste natt på 70 vintre ble nylig registrert i Kent. Befolkningen fryser, tross Englands enorme rikdom på kull. Landet fryser som aldri før denne vinteren, men hundret er strålende på grunn av den lyse krigssituasjon. Man vet at vinteren er de russiske armers beste forbundsforhold, og at tyskerne så lenge den varer ikke har store sjanser til å stanse stormfloeden fra øst. Men vinteren bidrar til en rask slutt på krigen, fryser man seg gjerne gjennom ennå noen uker til. -

Den venlede russke eller danske offiserer er nå begynt flere steder. Særlig har Kjøbenhavn og Aarhus vært hårdt hjemstøtt. -

Tilsammen 17.000 bygninger er blitt ødelagt i Nord-Finland under krigen, opplyser en komite som er nedsett spesielt til undersøkelse av disse forhold. -

HORGESHYTT.

Fra Bergen meldes at tyskerne forleden beslagte 10 privatbiler innover Kvamslogen. Bilene ble kjørt ned til Tysse og lastet på en lokker. Ute i Bjørnefjorden kretset lokkerten over, og da det ikke var breseklosser på bilene, gikk samtlige til bunns. - Cook's "Üfretkan "Samson" kretset forleden og forsvant som følge av tyskernes klossene sløpemanøver. Kretsen var tofot av tyskernes. -

Frøheim har i den senere tid vært sterkt kritisert i den "gemeinske" presse fordi han ikke har gjort fortgang med å realisere partiets program om å føre jorden og skogen tilbake til bondene fra de store industriforetagender. Han kritiseres også for å ha vært alt for slipphend i når det gjelder å gi byfolk konsesjon på kjøp av landeieendamer. Nå har Frøtt Folk også tatt opp kritikken. -

Politikonstabel Weinholdt ble forleden arrestert sammen med to av sine sønner av Gestapo i sitt hjem i Hartug Skolegate. Tyskerne opptrådte meget brutalt, mishandlet Weinholdt, tenket ham sammen med sønnene og slengte dem nedover trappene. Politikonstabel Weinholdt har tidligere gjort seg kjent som norgesvæster i bryting. -

Publikum på Oslo Postkontor ble for en uke siden vitne til et dramatisk opptrin. En mann kom løpende inn i pakkepostavdelingen med Gestapo i halsene. Han gjorde tiggesspråk over pakkebygningene og forsvant. En dame ble stått i hånden av Gestapos kulter. -

For en tid siden brante en knyttfabrikk i Lisleoy. Alt tyder på at det er tyskerne som har sett brand på den. Folk ble bestyrtet da de så hvordan de tyske soldater tok branden. Der var tysk vakt, men de lot det brenne og ingen gjorde noe forsøk på å redde bilen som sto der og som kunne vært reddet. De brante også opp. -

Jørie Berge er ansatt som byråsjef i Justisdepartementets fængselsavdeling. Han er 22 år gammel, dærlig middelskoleeksamen.

Endel russere og tvernsutskrevne nardmenn var opptatt med halmlensing på Hamar jernbanestasjon. En russer hadde fått fatt på en sigarettstump som han røk på. En tysk offiser fikk øye på ham og kommanderte ham straks til å kaste den. Russen tok hastig to siste drag før han kastet den. Tyskeren tok den revolveren og skjøt ham ned. -

Vestfronten 1. og 9. amerikanske arme er gått over Roer. En korrespondent melder søndag at de 21 divisjonene de allierte skaffet seg nå er smeltet sammen til en stor og snarlig strøker seg langs elva i en lengde av 38 km, og på enkelte steder har de allierte trenget 8 km inn i de tyske forsvarsværker på Roers østbredd. 5. arme har tatt Melich og rykker videre langs riksvæien hvor de har nådd et punkt 8 km U for Røer. 9. arme har tatt 2.600 fanger. 1. arme har tatt Düren og rykker videre fram langs autostradaen til Köln. Det meldes at overgangen over Røer var meget vanskelig, dels på grunn av oversvømmelsen, dels fordi tyskerne hadde satt staker i elvobunnen med piggetråd mellom. Der var også anvendt en ny type flytende minner. Amerikanske ingeniører bygger nå broer over Røer. Tyskerne har angrepet disse med fly, men har ikke vært heldige. Av 30 fly ble 14 skutt ned. Langen 4 har det vært ny frangang S for jernbanen Goch-Udem. Styrker fra 1. kanadiske arme er trunget inn i Calcar. - 3. amerikanske arme har utslettet den tyske arme V for Pölm. Det er tatt 1.300 fanger på denne front fra fredag til lørdag. Patton's styrker er gått over Saar på nye steder. Særlig er ryddet på 4 hus nær. Eisenhower uttaler på en pressekonferanse at den nye offensiv over Røer går bra. Angrepet er innledningen til operasjoner som skal ødelagge de tyske styrker V for Rhinen. Angrepet vil bli ført uten opphold. - N for dette avsnittet er styrker fra 2. britiske arme rykket mot Roer. 4 landsbyer er tatt og styrkene har frangang i retning av Wes. SV for Goch. - Under framstøtet i vest er det frigjort en hel del allierte tvangsarbeidere. En korrespondent skriver at han har sett britiske bestabiler med arbeidere på vei til jernbåke de britiske linjer. Arbeiderne ga uttrykk for sin glede ved å synge sin nasjonalsang.

Østfronten. Lørdag ble det meldt at russerne har befri Poznan (Poznan). Befrielsen av Poznan har vært en måned. Garnisonen hadde mat og forsyninger for 4 mndr. 23.000 tyskere falt og det ble tatt 25.000 fanger. Blant fangene var garnissjonsjefen. Utrustning og forsyninger strømmer nå gjennom Poznan til Sjukovs front. Russerne har nå tatt 10 av forstedene til Breslau. Bak russernes nordre front angripes to tyske lommer til, nemlig ved Grudziadz (Grazdau) og SV for Königsberg. N for Grudziadz er Rokossovskis styrker rykket nærmere Danzig. Russerne har befri et stort antall allierte krigsfanger. I NV-Polen er taket på jernbanelinjen Berlin-Danzig utvidet. Zinten (S for Königsberg) er på russernes hender. Rfngen om de tyske tropper SV for Königsberg strømmes. Arnswalde ble tatt innatt lørdag. Den ligger SØ for Staryard. - Russerne påpeker den fullstendige mangel på tysk friskarevirkosahet i de okkuperte områder.

Italia. 5. arme har avvist motangrep på de alliertes nye stillinger på høyden som behersker veien Bologna - Pistofa.

Flyangrep. 1.150 tunge amerikanske bombefly var over Tyskland søndag. Jernbanetokter i München, Aschaffenburg og Ulm ble angrepet foruten flyplasser og et monteringsanlegg for tanks. Lørdag var over 5.500 fly over Tyskland. Blant målene var oljeraffinerier i Hamburg, Harburg og ubåtverfter i Hamburg og Bremen. Skip i marineslasjonen på Horten ble angrepet natt til søndag. Mosquitos angrep Berlin natt til søndag for 7. natt på rad. Tyske mål ved den fransk-italienske grense ble angrepet av allierte fly i forrige uke.

Tyrkia. Krigserklæringen mot Tyskland blir sterkt kritisert i Tyskland. Tennessean killen den grotesk og uttaler tvil om den praktiske virkning. Et britisk notandum til Tyrkia uttaler at i følge beslutning på Krimkonferansen vil land som erklærer krig før 1. mars bli betraktet som forbunden stat med rett til å være med på konferansen i San Fransisko 25. april.

Egypt. Også Egypt har erklært Tyskland krig. Statsministeren ble myrdet tirsdag like etter at krigserklæringen var blitt kunngjort.

Østen. Tokio ble angrepet søndag av fly fra baser på land og fra hangarskip på Kwajalein rykker amerikanerne fram tros sterk japansk motstand fra befestede stillinger i huler i fjellet. - Siste japanske stilling i Manila er inntatt.

Tyskland. Hitler er gått til angrep mot de stigende antall tyskere som ønsker fred. Det ble lest opp et budskap på nazistenes årsmøte. Hitler selv hadde ikke tid til å være til stede. Oppsatsjonen betegnes som kujoner, sabotører og parasitter.

Danmark. Tyske soldater på vei fra Norge til Tyskland har gjort mytteri.